

KLIIMAMINISTEERIUM

K Ä S K K I R I

Tallinn

06.09.2023 nr 1-2/23/374

Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2024–2029 tegevuskava
ja eelarve kinnitamine maavarade
kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks

Käskkiri kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2012_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel ja kooskõlas sama seaduse § 4 lõike 3 alusel kinnitatud meetmete nimekirjaga.

1. Kehtestan toetuse andmise tingimused ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 poliitikaeesmärgi „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi „Ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamine“ maavarade kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks (lisa 1).
2. Kinnitan toetuse maavarade kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks 2024–2029 tegevuskava ja eelarve (lisa 2).
3. Volitan Riigimetsa Majandamise Keskuse täitma toetatavate tegevuste elluviija ülesandeid.
4. Käskkiri jõustub perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide eeltingimuse täitumisel (riigi jäätmekava 2022–2028 kehtestamisel), mille on Euroopa Komisjon kinnitanud.

Käskkirja saab vaidlustada 30 päeva jooksul arvates selle teatavakstegemisest, esitades vaide Kliimaministeeriumile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras, arvestades 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 31.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristen Michal
kliimaminister

Saata: Riigimetsa Majandamise Keskus, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Riigi
Tugiteenuste Keskus, Rahandusministeerium

Toetuse andmise tingimused maavarade kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks

1. Reguleerimisala

- 1.1. Toetust antakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 6 „Ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamine“ raames maavarade kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks.
- 1.2. Toetust eraldatakse Eesti riigi 2023.-2026. aasta eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Ringmajanduse korraldamine“ tegevuste „Maapõueressursside kasutamise ja kaitse korraldamine“ tulemuste saavutamiseks.
- 1.3. Toetus kajastatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide meetme nimekirjas meetmes „Ringmajanduse korraldamine“, number 21.2.4.1, sekkumine „Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu, sh tööstussümbioosi ja toorme hankimisega seotud kahjude vähendamise toetamine ning vastavate erialaekspertide koolitus“. Sekkumise number on 21.2.4.11.
- 1.4. Toetatavate tegevuste valikul lähtutakse ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud läbivatest valikukriteeriumidest ja -metoodikast. Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodikad vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 7.

2. Toetuse andmise eesmärk

- 2.1. Toetuse andmise eesmärk on vähendada tooraine hankimisest tulenenud kahjusid, mis on tekkinud maavarade kaevandamise ja töötlemisega ning taastada sealne elukeskkond ringmajanduse põhimõtetest lähtuvalt.
- 2.2. Toetatavad tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706) artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustavad Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi „*Eesti 2035*“) aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihtide „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse.
- 2.3. Punktis 2.3. nimetatud strateegia aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamisele aidatakse kaasa keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse ja regionaalsesse arengusse panustamisega ning seda hinnatakse näitajatega: „Elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus“, „Keskkonnatrendide indeks“ ja „Ringleva materjali määr“.

3. Toetatavad tegevused

- 3.1. Toetatakse toormete hankimisega seotud hüljatud kaevandusalade ja nendega seotud pärandmõjude likvideerimist, korrastamist, taastamist (sh metsastamist) ja alade kasutuselevõttu, rakendades ringmajanduse põhimõtteid aladel, mis on ohtlikud inimestele

- ja loomadele või avaldavad negatiivset mõju looduskeskonnale (jätmete ebaseaduslik ladestamine, risk põhjaveele) ja võimaldaks alad suurema lisandväärtusega kasutusele võtta.
- 3.2. Toetatakse maapõueseaduse § 93 lõikest 5 lähtuvalt valitud toormete hankimisega seotud pärandmõjude alade taastamist.
 - 3.3. Toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 17 tähenduses.
 - 3.4. Iga-aastase tegevuskava käesoleva käskkirja punktis 3 toodud toetatavate tegevuste elluviimiseks kinnitab projekti juhtrühm eelneva aasta 15. detsembriks. 2024. aasta eelarve kinnitab juhtrühm hiljemalt 90 päeva jooksul käesoleva käskkirja jõustumisest.
 - 3.5. Viiakse ellu toetuse kasutamise seotud teavitustegevusi.

4. Tulemused

- 4.1. punktis 3.1 nimetatud tegevuste tulemusena on hüljatud toormeallikad ning kaevandamisega rikutud ja mõjutatud alad korrastatud, muudetud ohutuks, taastatud elukeskkond ja aladel taastatud otstarbeline kasutus.
- 4.2. punktis 3.1 nimetatud tegevuste seireks ja hindamiseks kasutatav näitaja on järgmine:

	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Alg tase	Aasta	2024 vahe sihttase	2029 sihttase	Selgitav teave
Meetme nimekirja väljundnäitaja	Investeeringud ringmajanduse arendamiseks (eurodes)	0	Ei kohaldu	0	1 941 176,47	Näitajasse arvestatakse investeeringud ringmajanduse arengu toetamiseks (nii EL toetus kui riiklik kaasfinantseering). Ringmajanduse jaoks on vajalik arendada riigi tasandil ühtset lähenemist nii teavituse, koolituse kui ka reaalsete lahenduste osas. Saavutustaset raporteeritakse Jooksvalt vastavalt kulude tegemisele SFOS maksete info alusel.

- 4.3 Projektile kehtestatakse vajaduse korral spetsiifilised näitajad projekti juhtrühmas.

5. Rakendusasutus, rakendussüksus ja elluviija

- 5.1. Rakendusasutus on Kliimaministeerium.
- 5.2. Rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.
- 5.3. Tegevuste elluviija on Riigimetsa Majandamise Keskus.

6. Projekti juhtrühm

- 6.1. Elluviija moodustab projekti juhtrühma, mis koosneb elluviija, Kliimaministeeriumi, Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri esindajatest.
- 6.2. Projekti juhtrühma kaasatakse vaatlejana rakendussüksuse esindaja.
- 6.3. Projekti juhtrühm koordineerib projekti rakendamist, hindab projekti rakendamise edukust ning kinnitab projekti detailse tegevuskava, hankeplaanid, aastaeelarve ja edenemise aruanded.
- 6.4. Projekti elluviija ei osale projekti rakendamise edukuse hindamisel.
- 6.5. Projekti juhtrühma tööd korraldab elluviija.
- 6.6. Projekti juhtrühmal on õigus eelarve piires eelarveridasid muuta.

6.7. Juhtrühm otsustab konsensuslikult, millised tegevused, arvestades ühendmääruse §-s 7 nimetatud valikukriteeriume, projektis ära tehakse.

6.8. Kui juhtrühm ei jõua konsensusele, langetab otsuse arvestades ühendmääruse §-s 7 nimetatud valikukriteeriume Kliimaministeeriumi juhtkond.

7. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Tegevuste abikõlblikkuse periood algab 1. jaanuaril 2024. aastal ning lõpeb 31. detsembril 2029. aastal.

8. Tegevuste eelarve

8.1. Toetust makstakse Ühtekuuluvusfondist.

8.2. Toetuse maksimaalne osakaal on 85% abikõlblikest kuludest ning projekti riikliku kaasfinantseerimise minimaalne osakaal on 15% abikõlblikest kuludest.

8.3. Projekti kogueelarve on 1 941 176,47 eurot, millest EL toetus on 1 650 000,00 eurot ning riiklik kaasfinantseering on 291 176,47 eurot. Projekti tegevuste üldine eelarve ja ajakava on toodud lisas 2.

9. Kulude abikõlblikkus

9.1. Kulu on abikõlblik, kui see vastab ühendmääruse §-dele 15, 16, ja 21 ning käesolevas käskkirjas sätestatud tingimustele.

9.2. Abikõlblikud on järgmised projekti kulud, mis on otseselt vajalikud projekti punktis 3 nimetatud tegevuste elluviimisel ja meetme tulemuste ning projekti eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks, muuhulgas:

9.2.1 eeluuringute ja analüüside kulud;

9.2.2 projektilahenduste koostamise kulud;

9.2.3 korrastamistöödeks vajalike lubade taotlemise kulud;

9.2.4 maaomanikega kokkulepete sõlmimise kulud;

9.2.5 keskkonnamõju hindamise või analüüside kulud;

9.2.6 korrastamistööd ja selle teostamisega seotud kulud;

9.2.7 omanikujärelevalve kulud;

9.2.8 struktuuritoetuse kasutamisest teavitamisega seotud kulud;

9.2.9 käibemaks juhul, kui see ei ole käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav;

9.2.10 toetatava tegevuse- ja projekti juhtimise personalikulud, mis on nimetatud ühendmääruse §-s 16.

9.3. Abikõlblikud on projekti kaudsed kulud, mis on nimetatud ühendmääruses § 21 lõikes 4 kokku 15 protsendi ulatuses projekti otseste personalikulude maksumusest.

9.4. Abikõlblikud ei ole:

9.4.1 ühendmääruse §-s 17 nimetatud kulud;

9.4.2 üldkulud tegelike kulude alusel;

9.4.3 Õiglase Ülemineku Fondist kliimaministri käskkirja „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023–2026 tegevuskava ja eelarve kinnitamine kaevandamisega ja põlevkivi töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamiseks Ida- Virumaal“ alusel toetavad objektid.

10. Toetuse maksmise tingimused ja kord

10.1. Toetust makstakse abikõlbliku kulu hüvitamiseks ühendmääruse 6. peatükis sätestatud tingimustel ja korras.

10.2. Toetust makstakse tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 lõikes 1 ja § 28 lõikes 3 nimetatud tingimustel.

10.3. Elluviija esitab maksetaotluse e-toetuse keskkonnas ja lisab sellele järgmised projektis tehtud kuludega seotud dokumendid:

10.3.1 projekti raames sõlmitud hankelepingud, muud dokumendid ning teenuse osutamise lepingud ja töölepingud, kui see ei ole rakendusüksusele eelnevalt esitatud;

- 10.3.2 lepingu muudatused, lepingukohase reservi kasutamist õigustav dokument ja õiguskaitsevahendite kasutamise teavitused, kui lepingut on täidetud algselt kokkulepitust erinevalt;
- 10.3.3 arved või muud raamatupidamise algdokumendid;
- 10.3.4 asjade, teenuste või ehitustööde üleandmist ja vastuvõtmist tõendava dokumendi koopia;
- 10.3.5 garantii, kindlustuse või täitmistagatise dokumendid, kui neid nõutakse lepingus;
- 10.3.6 raamatupidamises tegevuste kulude kajastamist tõendav dokument.
- 10.4. Elluviija esitab riigihanke korraldamist tõendavad dokumendid, kui riigihange ei ole läbi viidud riigihangete registris ja hankelepingu abikõlblike kulude summa ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem.
- 10.5. Maksetaotlus esitatakse kord kuus kulude kohta, mille maksumus ületab 60 000 eurot, ja muudel juhtudel vähemalt kord kvartalis.
- 10.6. Rakendusüksus kontrollib 30 päeva jooksul maksetaotluse ja sellele lisatud dokumentide nõuetele vastavust, kulude abikõlblikkust ning vastavust käesolevas käskkirjas toodud tingimustele. Puuduste korral määrab rakendusüksus elluviijale tähtaja kuni 30 päeva nende kõrvaldamiseks. Menetlusaeg pikeneb aja võrra, mis kulub elluviijal puuduste kõrvaldamiseks.
- 10.7. Viimane maksetaotlus esitatakse peale toetuse saamisega seotud tingimuste ja kohustuste täitmist koos projekti lõpparuandega või pärast projekti lõpparuande esitamist kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2029. Lõppmakse tehakse pärast seda, kui rakendusüksus on lõpparuande kinnitanud. Ühendmääruse § 26 lg 1 kohaselt makstakse toetust kuni 31.märtsini 2030.a.
- 10.8. Punktis 16.1. nimetatud tegevuse puhul esitatakse osavõtjate nimekiri, millele märgitakse osavõtjate kontaktandmed ja juriidilise isiku registrikood, kui üritus on käsitatav vähese tähtsusega abina.
- 10.9. Kuludega seotud dokumente ei esitata ühtse määra alusel hüvitatavate kulude kohta.

11. Elluviija kohustused

- 11.1. Elluviijale kohaldatakse toetuse saaja kohta ühendmääruses sätestatud.
- 11.2. Elluviija esitab rakendusüksusele info projekti kavandatavate, elluviidavate või lõpetatud riigihangete ja maksete kohta igal aastal 15. jaanuariks ja 1. juuliks.
- 11.3. Elluviija tagab projekti väljundite ja tulemuse säilimise ning sihipärase kasutamise pärast projekti lõppmakse tegemist vähemalt 5 aasta jooksul.
- 11.4. Elluviija täidab tööde tegemisel asjakohaseid keskkonnanalaseid õigusakte.
- 11.5. Kaevandamisega rikutud või mõjutatud alade korrastamisel tuleb lähtuda eelkõige elurikkuse tõstmisest ja kliimaeesmärkidest. Kui kordatehtud ala metsastatakse, siis kasutatakse looduslähedasi ja kliimakindlaid võtteid, leppides need eelnevalt kokku rakendusasutusega.
- 11.6. Elluviija on kohustatud täitma teavitamismõudeid vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ toodud nõuetele.
- 11.7. Toetatavate tegevuste elluviimisel varingualade täitmise korral kasutab teisest tooret.
- 11.8. Kui projekt viiakse läbi ettevõtlusega tegeleva isiku kinnistul, on antav toetus vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023) , milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1-8), artikli 3 mõistes. Sellisel juhul järgib elluviija toetuse kasutamisel nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud. Elluviija teavitab ettevõtjaid neile projekti käigus antavast vähese tähtsusega abist, selle suurusest ja tingimustest, peab arvestust antava vähese tähtsusega abi kohta ning esitab sellekohase teabe rakendusüksusele koos kuludokumentidega.

12. Riigihangete läbiviimise nõustamine ja kontrollimine

- 12.1. Elluviijal on õigus saada rakendusüksuselt riigihangete läbiviimiseks nõustamist.
- 12.2. Elluviija lisab riigihangete registris rakendusüksuse töötaja riigihanke juurde vaatlejaks.

- 12.3. Elluviija teavitab rakendusüksust viivitamata hankelepingu sõlmimisest ja teeb rakendusüksusele sõlmitud hankelepingu kättesaadavaks.
- 12.4. Elluviija esitab rakendusüksusele teabe hankelepingu muudatuste ja selle põhjenduste kohta.

13. Tegevuste elluviimise seire

- 13.1. Projekti elluviija esitab rakendusüksusele vahearuanDED ja lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu.
- 13.2. Projekti vahearuanne sisaldab vähemalt projekti aruandlusperioodi tegevuste ülevaadet, teavet väljundnäitaja saavutamise kohta ning hinnangut väljundnäitaja 2024. ja 2029. a sihttasemete saavutamise võimalikkuse kohta.
- 13.3. Projekti elluviija esitab projekti vahearuande projekti iga rakendamise aasta kohta hiljemalt sama aasta 31.detsembriks, rakendusüksuse nõudmisel tihemini.
- 13.4. Projekti lõpparuanne sisaldab vähemalt kogu projekti kõigi tegevuste ülevaadet ja teavet projekti väljundnäitaja saavutamise kohta. Lõpparuandes kirjeldab projekti elluviija „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi.
- 13.5. Projekti juhtrühmas fikseeritakse ja elluviija poolt sisestatakse SFOSi vähemalt info regioonis jäätmaa osakaalu vähenemise osas või otseselt likvideeritud pärandmõjude pindala või objektide arv regioonis.
- 13.6. Vahearuanetes ja lõpparuandes tuuakse välja Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruses nr 54: „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud info teavitusnõude täitmiseks tehtud tegevuste kohta.
- 13.7. Projekti elluviija esitab projekti lõpparuande vastavalt punktis 10.7 kirjeldatule.
- 13.8. Rakendusüksusel on õigus toetuse sihipärase kasutamise hindamiseks nõuda elluviijalt aruannete esitamist projekti viimase makse tegemise perioodile järgneva viie aasta jooksul.

14. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsioon tehakse ühendmääruse 7. peatüki kohaselt.

15. Vaide esitamine

Rakendusüksuse toimingu või otsuse peale esitatakse enne halduskohtusse kaebuse esitamist vaide rakendusüksusele vastavalt ÜSS2021-2027 §-le 31. Vaide vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

16. Vähese tähtsusega abi

- 16.1. Käesoleva käskkirja punktides 3.1 ja 3.2. nimetatud tegevused tuleb lugeda vähese tähtsusega abiks kinnistu omanikele, kui läbi viidavate analüüside, projektilahenduste või tööde objektiks on ettevõtlusega tegeleva isiku kinnistu.
- 16.2. Vähese tähtsusega abi andmise lubatavust ettevõtjatele kontrollib elluviija enne vastava projekti arutamist juhtrühmas. Kui ettevõtjal ei ole piisavalt vähese tähtsusega abi vaba jääki, siis projekti vastaval kinnistul läbi viia ei saa. 16.3. Vähese tähtsusega abi korral ei tohi antava abi suurus ühe ettevõtja kohta ületada kolme aasta jooksul 300 000 eurot.
- 16.4. Vähese tähtsusega abi ei anta Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhtudel.
- 16.5. Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artikli 2 lõike 2 kohaselt.
- 16.6. Toetuse andmisel võetakse arvesse Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artiklis 5 sätestatud eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreeglid

Toetuse andmine maavarade kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks 2024–2029 tegevuskava ja eelarve

Projekti maksumus

Kogumaksumus (EUR)	Abikõlblik summa (EUR)	Toetuse summa kokku (EUR)	Ühtekuuluvusfondi toetuse määr (%)	Riikliku kaasfinantseeringu määr (%)
1 941 176,47	1 941 176,47	1 941 176,47	85	15

Eelarve jaotus rahastajate lõikes

Rahastaja	Abikõlblik summa (EUR)
Riiklik kaasfinantseering	291 176,47
Ühtekuuluvusfond	1 650 000,00
Toetus kokku	1 941 176,47
KOKKU	1 941 176,47

Tegevuse nimetus:	Rakenduskava väljundnäitaja: 01.01.2024–31.12.2029			
Pärandmõjude likvideerimine (toorme allikate taastamine)	Investeeringud ringmajanduse arendamisse (eurodes)	Abikõlblik kogusumma (EUR)	Ühtekuuluvusfondi toetus (EUR)	Riiklik kaasfinantseering (EUR)
		1 778 163,97	1 511 439,37	266 724,60
Otsene personalikulu		141 750,00	120 487,50	21 262,50
Ühtne määr (otsesest personalikulust 15%)		21 262,50	18 073,13	3 189,37
Kokku:		1 941 176,47	1 650 000,00	291 176,47

Tabelis toodud tegevuste lõikes on võimalik juhtrühmal eelarvet muuta